

भित्र नजिक ठाना चौकी अड्डाहरु जो छ, त्यहाँ दाखिल गर्नुपर्छ, त्यसो मात्र दाखिल हुन आएमा पत्र पत्रिका भएका ठाउँमा पत्र पत्रिकामा छपाई दिने नभएका ठाउँमा अड्डाबाट नोटीस टाँसी दी सो उपी प्रकाश भएको र टाँसिएको ३५ दिनभित्र लिन आएमा उक्तको ठहरे भएपछि गराई दिनु, कसैले दिन नआएमा लिहाम विक्री गराई नगदी रुपैयाँ बाध्दा नो बाँध्ने गर्नु, पाउनेले लेखियाका भ्यादमा दाखिल नगरी आउँले लिए चलन गरेको र विक्री गरेको ठहरे चोरीसह सजाय पाउनेछ।

(ख) आफ्ना इलाकाभित्रका अघि काठ हुंगा वा धातुशुद्धमा दर्शनीय मनोह्र ऐतिहासिक प्राचीन स्मारक चित्र र तामा-पत्र, भुजापत्र, कठपत्र, शिलापत्र बनाई राखेको छ र हिफाजत-वेगर सो चित्र र कठपत्र सिधापत्रसमेत धाम पानीले नो-कसान पार्ने या चोरिने संभव देखिए सो चित्रसमेत जस्तका मातहतमा रहेको छ, उसैबाट हिफाजत पुऱ्याउन लगाउन पर्छ।

(ग) आफ्ना आफ्ना जिल्ला इलाकाभित्र प्राचीन गट किल्ला भएके ठाँउ वा हुंगा इत्यादि समेत कसैले हिनामिना गर्न नपाउने गरी हिफाजतसँग राख्नुपर्छ। सो राखनालाई खर्चको निकाशा चाहिने भएमा सम्बन्धित विभागमा रिपोर्ट गर्नु, सम्बन्धित विभागबाट पनि अनुसन्धानमाफिक निकाशा दिनु छ।

(घ) सरकारबाट कर नलागेका मनोस्त्रनका लागि कसैले टिकट लगाई खेल तमासा देखाएमा त्यस विषयमा अर्थ-आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

विभागवाट निकासेका रूल नियमवमोजिम असूल गर्नु-
पर्ने विलास-कर जिल्ला जिल्लाका बडाहाकिमहरूले
चेख गर्दै रही असूल गरी गराई इलाका मातमा दाखिल
गरी स्याहामा आमदानी बाँधने गर्नु, गर्न लाउनुपर्छ ।

(ड) सरकारी पाउना, स्वदेशी विदेशी विशेषतः अफिपरहरू जाँदा
आउँदा बडाहाकिम दीडाहामा जाँदा आउँदा समेत बस्ना-
लाई नाका परेको मुख्य मुख्य ठाउँमा बंगाला बनाई राख्नु-
पर्ने हुनाले आफना इलाकाको कुन कुन ठाउँमा के कस्तो
नाका परेको छ, त्यस ठाउँमा के कस्तो वंगाला बनाउन के
कति खर्च लाग्छ, लगत एस्टिमेट गराई सम्बन्धित विभागमा
जाहेर गरी निकासा ली बनाउन लाउनुपर्छ। विभासबाट त्यस
कुराको विचार नपुग्नामा र निकाशा नदिनामा साल तमाग
भएपछि राज्यव्यवस्थामा रिपोर्ट गरी निकाशा लिनु ।

(च) अमल खाई वाटो घाटोमा बेसुरसँग बोली रहने बेइस्तुर
मनपरी कुरा गरी हिँड्नेलाई अमलले नखाडेसम्म थुनी राख्नु,
अमलले खाडेपछि फेरी यस्तो रीत गर्न लाग्यो भने भारी सजाय
होला भनी सजाई छाडिदिनु, बेहिसावसमेत गरेको रहेछ भने
जस्ता रीतले बेहिसाव गरेको छ, सोही ऐनवमोजिम गरी
छाडिदिन लाउनु। सो गर्ने मानिस जागीर रहेछ भने पनि
सजाय भने अरुसरह नै हुन्छ ।

(छ) जागीदारहरूमाथि उपदफा (च) मा लेखिएवमोजिम गरी
हिडेका रहेछन् भने त्यस्ताको रेकर्ड राखी सालतमाग भएका

३ दिनभित्र सम्बन्धित विभागमा लेखी पठाउनुपर्छ ।
आधिकारिकता मुद्रण विभागवाट प्रमाणित गरिनुमात्र मात्र लागु हुनेछ।

- (ज) धुन दिएको लुगा धोवोले लारयो वा अर्काडाई लाउन दिएको ठहर्न आयो भने रु १ देखि २० सम्म जरिवाना गर्न बडाहाकमको तजवीज ।
- (झ) दर्जावाल अफिसरले लाउने टोपी दर्जा अनुसारको लारमा भिलेटीको कुटा पर्न आएमा आफै हेडक्वार्टरले गर्ने हुनाले आफै हेडक्वार्टरमा लेली पठाई दिनु, अरुको हकमा बडाहाकमको तजवीजले रु १ देखि रु ५ सम्म जरिवाना गर्ने गनु ।
- (ञ) यात्रा मेलालगायत धेरै मानिस जम्मा भएका ठाउँमा अनरीत गर्नेलाई सजाय गर्न ऐन सवालमा नभिलेकोमा कसुर हेरी रु. १ देखि रु. १०० सम्म जरिवाना वा १ दिन-देखि ६ महिनासम्म कैद अथवा दण्डकैद दुवै बडाहाकमका तजवीजले गर्नेगनु ।
- (ट) पकाउ भै आफ्नो वेप बन्दुक गोली गड्डा छर्न र हात-हतियारहरू सबन्धिय विभागमा जाहेर गरी निकाशा भए-बमोजिम जहाँ बुझाउनुपर्छ बुझाई दिने र जिम्सी कितापमा आमदानी बाँधनुभन्ने कति आमदानी बाँड्ने गर्नुपर्छ ।
- (ठ) मुद्दा मामिलाको पुर्पक्षलाई थुनुपर्ने मानिस थुनामा राख्ना-निमित्त खोर नभएका गोस्वाराले खोर नबनिसम्म भएका सरकारी घरेबाट काम चलाउँदै रही छुट्टै खोर बनाउनुपर्ने भए लगत इष्टमेड गरी जाहेर गरी निकाशा ली खोर बनाउन लाउनु ।

[ड] खोरमा थुनिएका मानिसलाई खानाखर्चनिमित्त चाहिने दरबन्दीबमोजिम खर्च गर्न प्रत्येक जिल्ला गोस्वारालाई

आधिकारिक सचिवालय, काठमाडौं, नेपाल, २००

मातृघाट खर्च लेखाई खुवाउनुपर्छ । मातृले पनि लेखिएबमो
जिमको खर्च चाहिने भै लेखी आएमा मातृले पनि आफूलाई
भएका ऐन सवालबोजिम खर्च लेखी दिनुपर्छ ।

[ढ] बडाहाकिमले छिनेका मुद्दा मामिलाहरूको लगत दिने हकमा
मातृको लागि मातृमा र अरू मुद्दाको लगत जिल्ला जि-
ल्लाको अमिनी तहसीलमा ऐन सवालको रीत पुऱ्याई दिनु-
पर्छ अमिनी तहसीलले र मातृहरूले पनि गोस्वाराबाट दिएको
लगत लो ऐन सवालबोजिम गरी अक्षर तहसील गर्नुपर्छ ।

[ण] जिल्ला गोस्वाराबाट फैसला गरेको मुद्दा मामिलाका
मिस्रतहरू सम्बन्धित अड्डाहरूमै पठाई हिफाजतसाथ राख्न
हाउने गर्नुपर्छ ।

[त] गोस्वाराका डायर भएका मुद्दा मामिलाबाट जग्गा बाढी-
लगायत रोकका गर्नुपर्ने हुन आएमा सो काम असिस्टेन्ट
तहरीरले गर्नुपर्छ, न रेवाद नोकसान परे असिस्टेन्ट तहरीर
जवाफदेही हुनुपर्छ ।

(थ) चोरी डाँका र अरू बद्रमासी गरेमा सजाय भएको र
बद्रमास वदचरण लेखिएका मानिसहरू पुलीसले पत्ता
लगाई बडाहाकिमकहाँ नाम नामासीको लिष्ट पठाउनु-
पर्छ ।

(द) सो लिष्ट आएमा बडाहाकिमले पनि जाँची बुझी मना-
सीव देखिएमा मनासीव भन्ने लेखी र नदेखिएमा त्यसको
कारणसमेत खोली १ प्रति हात साविकमा बुझ
बुझारथमा चलाउने गरी आफिसमा राख्नुपर्छ ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ ।

(ध) सो किताबबाट पछि थप हुन आउने मानिसको हकमा पनि सोचमोजिम रीत पुऱ्याई थप गर्दै गै ती मानिसहरू-
उपर बडाहाकिमले देखि गर्दै मराउँदै रहनुपर्छ ।

(न) आफ्ना इलाकाभित्रमा जम्मा घर यति छ, महाजनको कोठी यति, दोकान यति छन्, त्यसमा अफिसर हाकिम कारिन्दा रोजगारी बेरोजगारी यति छन्, भवि चोरी बद्मासी हुड्याहामा परेका गुण्डा रण्डीबाजी गर्ने, बम्बली भगडा बोकी हिड्ने औकात दर्जा नाथी खर्च गर्ने यति छ, सो मानिस यो यो काम गर्छन् धन्ने गैहको लगत नाभासी बेखी आफ्ना इलाकाभरको ठाना चौकीले तेरोज खडा-मरी साल वसाल थप घट हुन आएमा थप घट समेत गरी दुरुस्त लगत मरी अफिसर हुदासम्मको सहिष्णु मरी १ प्रति ठाना चौकीमै राख्नु, १ प्रति साल तमाम भएका १५ दिनभित्र गोस्वाराभा पनि दी हाल साबिक हुँदा सो लगत बर बुझारथमा समेत चडाउने गर्नुपर्छ । ती मानिसको उपरमा केही कुरा शंका भयो वा सरकारबाट वा अड्डा कचहरीबाट खोजी भयो भने तुरुन्त हाकिम बराधन सक्नुपर्छ । सोचमोजिम गर्न नसक्ने सब इन्स्पेक्टर, हुदा, जमादार, सिवाहीले सजाय पाउनेछन् ।

[प] जिल्ला जिल्लाका बडाहाकिमहरूले डौडाहासमेत सरकारी काममा जाँदा सरकारी घरहरू भएको ठाउँमा सरकारी घरमा बस्न पाउनेछन् । सो सरकारी घरमा बस्नेसँग फीस किराय जिने मरी लाग्नेछ भए पनि लाग्दैन दिनुपर्दैन । बडाहाकिमले

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गोरखा, मात्र लागु हुनेछ।

सरकारी कामको लागि टेलीफोन आकाशवाणीको चयन गर्न पाउँदैन; महसूल दिनु लिनुपर्दैन।

[फ] सरकारी कामको लागि र स्वदेशी विदेशीहरूको डेरा र ब-हालको कन्ट्रोल गर्ने विषयमा गृहविभागबाट प्रकाशित भएको र हुने रूढ नियमवमोजिम भए नभएको इलाका इलाकाको बडाहाकिमहरूले जाँची रूढ नियमवमोजिम काम मराउनु, प्रकाशित भएको रूढ नियमबाट काम गर्न बाधा परेमा गृहविभागमा जाहेर गरी निकाशा भएवमोजिम गर्नु।

[व] देहायका कुरामा देहायमा लेखिएवमोजिम गर्नु मराउनु।

[क] अबउप्रान्त मन्त्रालय विषय विभागहरूबाट चुन कुरामा जे गर्नु भन्ने आदेश भई आउँछ, सवाल सनदले हेर्न चुभन पाउने अस्तियारीभित्रको काम भए तुरुन्तै गर्ने गर्नु र सवाल सनदले हेर्न चुभन नपर्ने भए सोही वेहेरा तुरुन्त लेखी पठाउनुपर्छ।

[ख] मातहतका अड्डाहरूमा रहेका नोटको छेटीबढी नम्बरहरूको फाँट ली राख्नेवारेमा मातहतका नाउँमा भएका सवालको ७५ दफावमोजिम सूस्ता खुडा गर्न लगाई त्यसको १ प्रति गोस्वाराबाट ली आमदानी खर्च भएमा समेत जनाउने गर्नुपर्छ।

[ग] जिल्लाको हाल खबर र परिस्थिति औ पार्टीहरूको खबर-समेत गैरह हाल खबरको जाहेरी १५ राज टायम टायममा राज्यवस्थामा र उब्जनी अनाजको दर भाऊ

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित मुरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

भोजिम भएका कामको महिना महिनाको हाल साविक मन्त्रिको लेरीज ४२ नम्बोका नमूनाबमोजिमको फारा-ममा लेखी गोस्वाराका बडाहाकिम असिस्टेन्ट तहरीर-समेत ऐन सवालले छाप समाप्तपुर्नेजतिको सहिद्धाष गरी गलाई महिना पुगेका ३ दिनभित्र तालुक सम्बन्धित विभागमा जाहेर गर्नु, नगरे ऐन सवालबमोजिम हुनेछ ।

[घ] बडाहाकिमले अड्डामा बसेका बखत र दौडाहा गर्न ग-एका बखतमा गरेको कामको आफैले रोज रोजै डायरी लेखने र मातहतका अड्डाका हाकिमहरूलाई समेत गरे-का कामको डायरी लेखने गर्न लमाई सो डायरीहरू वर्ष दिनमा भएका कामको फाँटवारी सवालबमोजिम तयार गराई सम्बन्धित विभागमाफत जाहेर गर्ने गर्नु, लेखिए-बमोजिम नगरेमा सम्बन्धित विभागबाट ऐन सवालब-मोजिम गर्नेछ ।

(भ) गोस्वाराका बडाहाकिमलगायत हाकिम कारिन्दा र कारिन्दा जागीरदारहरू कसैले पनि प्रगन्ना माउँ मौजावा रसद् उठाई लिन खान र बरुलाई खुवाउनसमेत हुँदैन, माउँ बजारमा चलेका भाउले सुफत मोल तिरी खुस खरिद गरी खानु, कुनै जागीरदारले रसद् उठाई खाए खुवाएको र वे-हिसावमा लिएको समेत रैती जिमिदारको उजुरी परी बुभदा ठहरियो भने कामदार कारिन्दा भए ऐनबमोजिम गर्नु, हाकिम बडाहाकिमले खाए खुवाएको भए ऐन सवालबमो-जिम हुनेछ ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट २०४१ गत गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ ।

[म] सरकारी वा आफ्ना घरायसी काममा रैती दुनियाँ क-
सैलाई पनि बेदांमा करकाप लगाई काम लगाउनु हुँदैन,
काम लगाउनु परेमा सुफ्त मजुरी दी राजी खुशीसँग काम
लगाउनु भनी मातहतका अड्डाहरूलाई उर्दी पुर्जी दी राखी
गोस्वारावाट पनि लेखिएका जिम गर्नु, गर्न लाउनु। सोबमोजि-
म नमरी काम लगाएको उजुरी परी बुभदा ठह्यो भने मा-
तहत अड्डा ले गरेको गोस्वारावाट ऐनबमोजिम गर्नु
गोस्वारावाट गरेकोमा ऐन सवालबमोजिम हुनेछ ।

[य] बाघ चितुव ले गाउँ वरगा आई भानिस माप्यो वा वाइते
गप्यो भनी कसैने जाहेर गर्न बायो अथवा थाहा भयो भने
सो बाघ चितुवालाई मानी मार्न लगाई त्यसको सर्वाङ्ग छा-
ला काट्न लगाई सुकाई नारायणटिठी दरवारमा चलान
गरी पठाउनु ।

[र] अबलपान्त जाहेर गरी निकाशा लिनुपर्ने कुराको जाहेरी
बिन्तिपत्र जाहेर गर्दा ऐन सवालको रीत पुन्याङ जुन जुन
कामको सम्बन्धित विभागमार्फत जाहेर गरी निकाशा लिनु-
पर्छ, चाँडो निकाशा लिनुपर्ने कुरामा तार टेलिफोन आका-
शवाणीसमेतबाट सम्बन्धित विभागमार्फत जाहेर गर्नु ।

[ल] आफ्ना मातहत अड्डा अड्डाका शक्ति तहरीरहरूउपर
परेको उजुरी मुद्दाभामिला जो जति भर गरेको छ, सो मुद्दा-
हरू ऐनका म्यादभित्र छिनी छिन्न लगाई वर्षदिनको काम
भएको जाहेर गर्ने फाँटवारीमाथ सम्बन्धित विभागमा

पछि मुद्दाको बखर्क भयो भने सो म्याद पछि खाएको तलब मुद्दा नखिनी टिलाउने हाकिमले तिरुपर्छ। म्यादभित्र छिन्न अडकाउ भए सम्बन्धित विभागमा जाहेर गरी म्याद थप गराई लिनु ।

[व] जुन बखत चोरी डाँका हुन्छ, सो बखत फेला परी पक्राउ भएको र उस बखत फेला नपरी पक्राउ हुन नसकेको अथवा पछि पक्राउ भए खाएको समेत फाँटवारी जुन जुन बखत चोरी डाँका भएको पक्राउ भएको छ, तुरुन्त गृहविभागमा जाहेर गर्नु ।

(श) सम्बन्धित विभागहरूमा प्राइभेट राख्नुपर्ने कुराको खासमा नम्बर मात्र लेखी पठाउने गर्नु, यो विषयको भनी खोली लेख्नुपर्ने ।

(ष) गोस्वारासमेत भातहत अड्डा अड्डाका हाकिम कारिन्दाहरूलाई बाह्रगिरी वाँट्नाके कम्पुकोत तहसीलबाट जिम्मा गए लग्नेका सुन चाँदीको चाँद तोडाहरू कम्पुकोतमा बुझाउन बाँकी भए जस जसले जिम्मा लग्नेको हो, उसैले कम्पुकोत तहसील-भै बुझाई आफ्नो भएपछि चेटाई लिनु । अबउपान्तलाई कम्पुकोतवात चाँद तोडाहरू बाह्रगिरी दिनु दिबाउनु पर्ने ।

[श] नोकरीको बयान लेखी जाहेर गर्ने काममा भातहत अड्डाको जति सोही अड्डाबाई भएका सवाल बमोजिम वार्षिक कामको फाँटवारीसाथ बुझी ली गोस्वाराको हाकिमदेखि नोसिन्दासम्मको नोकरी छँदा जो जे पाएको छ सो र

आधिकारिक नोकरि प्ररेको भागबर्षत कम्पुसमेत गरिदिदिने मासे तिनभन्नु नउत
20६

लागी वा पजनीया खोसिएपछि भर्ना भएको र विचारा
बदल बदल भएको र नयाँ भर्नासमेत देखिने गरी साब
वमाल नोदरीको बयानको वित्तब खडा गरी मर्राई
वर्षिक कामो फाँचारीसथ जाहेर गर्नु ।

[६] चोर हाँकू ज्यानपारासमेत जेबखानामा थुनिएका कैदी
र कसैले कसैलाई बिष खुवाई वा जबरजस्ती चोरी रह-
जनी हाँका गरी भागेको औ सकार वादी भै ऐन सवालबे
पक्राउ गर्न पर्ने । सन्द दस्तखत पुर्जाबाट पक्राउ गर्नु-
पर्ने भै हुलिया जारी गर्नुपर्ने फेगरी मानिसको हुलिया
इन्स्पेक्टर अफिसमा लखी पठाई सो हुलिया जारी भएको
वापतीहरू पक्राउ भै आएमा पनि अघि आफूले हुलिया
खेलेो पठाएका कडुमा सत जनाइ दिने गर्नु ।

[७] ओमसियाइत अडार पुर्जावमोजिम जिल्ला जिल्लामा
आनु आउनुपरेमा भाटा घोडा कार कुर्ली जे जति जुन
दर रेटले ज्याबा मजुरी दिनु भन्ने पब्लिक ववर्स संचार
विभागबाट निकाशा भै हेको छ, सो आडर निकाशा-
बमोजिम गर्नु निकाशा भै नआएको भए सो विभागमा
रिपोर्ट गरी निकाशा गराई लिनु सो निकाशा भै नयाए-
सम्म भैहेका सवालबमोजिम गर्नु ।

[८] सरकारी पाहुना र आफूखुशीले भरण गर्न आउने प्रति-
ष्ठित ववक्तिहरू आएमा सदरबाट आडर भएकोमा सोही-

हिंदो बाबन्दोषस्त मित्राई आए भएको र निजउ भरेको कामला रिपट संवन्धी विभाषमा र राज्यव्यवस्था विभाषमा पठाउने गर्नु ।

४. बन्दूक खर खजानाहरूको पास गरी दिनेमा जाफता र देहायमा देखिएवमोजिम गर्नु गर्न बाउनु ।

[क] आफ्ना इलाकामा गोस्वाराका बडाहाकिमलगायत जिमीदार रैतीहरूसँग रहेको बन्दूक पिस्तौल तमंचा मोबी गढा फाँतोस जे जति छ, सबै लगत ली राख्नु ।

[ख] यो लगतबमोजिम जिल्ला प्रमन्त्रा माउँ भोजा मानिसको दर्जा नाम थर र यो या सँग यो गो किसिमको पति बति बन्दूक खरखजाना रहेको छ भन्ने खुलाई पछि थपघट भएकोमा समेत थपघट मित्राउन हुने किसिमको लगत किताप सडा गरी थपघट भएकोमा थपघटसमेत जनाई ठिक दुबस्त गरी राखी सो लगतको एक प्रति इन्स्पेक्टर आफिसमा र १ प्रति गृहविभागमा पठाई दी गोस्वाराका रहेको किताप हुक घुफारयमा बाउनु ।

[ग] बन्दूक खर खजानाहरू पास नगराई गल्न हुँदैन भन्ने अघि नै उर्दी पुर्जा भैसकेको हुनाले बेपासको बन्दूक खर खजानाहरू कसैले राख्न नपाउने हुँदा पास नगराई राखेको देखिन आए त्यस्तो बन्दूक खर खजानाहरू जफत गरी इन्स्पेक्टर आफिसमा रहेको बन्दूक खर खजानातर्फको जिन्सी कितापमा आमदानो बाबिन लगाई ३ महिनादेखि ३ वर्ष सम्म कैद बडाहाकिमको तजवीजले गर्न सक्नेछन् ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

[घ] सो पास गरी दिएको बन्दूकसमेत हात इतियारहरूमा नम्बर दिनालाई नम्बरको टाँचा बनाई राखेको नभए बनाई राखी बन्दूकको कुन्जामा नम्बर काटी लगत कितापमा पनि नम्बर जनाई राख्नु ।

[ङ] गोस्वाराका बडाहाकिमको निजायतमा रहेको बन्दूक खर खजानाहरूको सदर काठमाडौं भैजिष्टेटबाट लाइसेन्स मराई राख्नु । सो राखिने हुनाले अरु गैह्रलाई दिने पासको लगतमा गोस्वाराको बडाहाकिमको छाप लगाई दिने र बडाहाकिमसँग रहेको जति गोस्वाराका बडाहाकिमसँग रहेको भनी गोस्वाराको रहेको र इन्स्पेक्टर अफिसमा र मातहत ठानामा रहेको लगत कितापमा जनाई राख्नु, राख्नु लाउनु ।

[च] लेखिएबमोजिम पास मराई राखेको बन्दूक खर खजानाहरू ११ वर्ष विराई गोस्वाराको लमी पास बहाल मराउनु, नभए पास जफत भै सजायसमेत हुनेछ भन्ने सबैले थाहा पाउने गरी उर्दी दी राखी सोबमोजिम पास बहाल गर्न ल्याउनेको बन्दूक खजानाहरूको पास बहाल गरी गोस्वाराको निस्सा लगाई दिनु । पास बहाल नगराई १२ महिना म्याद नपाउनेको मात्र जफत गरी करु ५ जरीवाभासमेत गर्नु ।

[छ] शिकार खेला लाइसेन्स पाउँ भन्ने निवेदन आएमा वा पास भैहेको बन्दूक पिस्तौल तमचा खर खजाना खरिद बिक्री गर्न पाउँ भन्ने निवेदन आएमा गृहविभागबाट दिएको सूचना रूढ बमोजिम गर्ने गर्नु ।

५. देश देशावतर्फ जान राहदानी अड्डाबाट राहदानी दी आएकोमा अबलाई सो राहदानी अड्डा अफिसर अफिसको मातहत गरी एकै ठाउँमा राखिएका हुनाले राहदानी दिने विषयमा देहायबमोजिम गर्ने गराउने गर्नु ।

(१) सदर ४ मंज्याङ्गभित्र आउने देशी विदेशीहरूले वीर-मञ्ज मोस्वागाबाट राहदानी ली आउने गरी आएकोमा विदेशीहरू वर्डोका कमीशन र मैजिस्ट्रेटहरूको निस्सा ली आउने हुँदा अबदेखि सगढ तराईबाट आउने सरहदारीयाहरूले भाँडोका जिमीदारहरूको छाप दस्तखत भएको हेलाट वा भाँडो घर नजिकको सरकारी अड्डाखाना या ठानाचौकीको निस्सा या माल पोत तिर्ने गरेको रसिद या पंचायतको निस्सा ली आएमा सोही निस्सा हेरी छानिदिनु राहदानी गराई रहनु पर्दैन ।

(२) देश विदेशमा नोकरी गरी रहेको र तीर्थ गर्न मरका अथवा काम विशेषले देश विदेश मै रहेका आफ्ना घर सदर ४ मंज्याङ्गभित्र आउने वा सदर ४ मंज्याङ्गको बाटो गरी ४ मंज्याङ्ग इलाका भाँडो घरमा वा पूर्व पश्चिम पहाड जिल्ला-तर्फ जाने आउने पहाडियाको हकमा पनि राहदानी गराउनु पर्दैन ।

(३) माथि दफा दफामा लेखिएबमोजिम राहदानी गराउनुपर्ने र राहदानी गराई रहनुपर्ने मानिसहरू आउँदा जाँदा साथमा ल्याएको माल मत्ताका हकमा जाँची अएको अड्डाहरूले जाँचा बुझी भइरहेका सवाल सन्दर्भमोजिम गर्नुपर्छ ।

६. नागरिकताको विषयमा देहायमा लेखिएबमोजिम गर्नु गराउनु ।

(क) नेपाल नागरिकताको ऐनबमोजिम नागरिक भै बस्न पाउँ भन्नेहरूले जिल्ला गोस्वाराका दर्खास्त दरुपर्छ, त्यस्तो दरखास्त पर्न आएमा बेहोरा साँचा हो होइन, सो दरखास्त दिने मानिस नागरिक हुन इजाजत पाउन बायक छ छैन, भैहेको ऐन सवाल सनदबमोजिम जाँची नागरिक हुन योग्य ठहरेकालाई बडाहाकिमले रिपोर्ट लेखी राज्यव्यवस्थाका पठाई राज्य व्यवस्थाबाट सदर भई आएपछि यो मितिमा सदर भएको भन्ने समेत जनाई रजिष्टरो किताबमा दर्ता गर्नुपर्छ।

(ख) यति रीत नपुगेकोमा नागरिक ठहर्दैन, यति रीत नपुग्याई नागरिक कितापमा दर्ता गर्नेलाई बात लाग्छ।

७. नगर पञ्चायत, ग्रामपञ्चायत, म्युनिसिपलटीतर्फको काममा देहायमा देखिएबमोजिम गर्नु गराउनुपर्छ।

[क] स्वायत्त शासनका नियमबमोजिम नगरपञ्चायतहरू स्वडा गर्नुपर्ने ठाउँमा स्वडा भएको छ छैन हेरी स्वडा गराउनुपर्ने ठाउँमा स्वडा भएको रहेनछ भने सम्बन्धित विभागमा लेखी पठाउने र नगरपञ्चायत ग्रामपञ्चायत स्वडा भै नसकेको गाउँ कौजाको सो पञ्चायतका ऐनबमोजिम हेर्नुपर्ने उच्च आएमा जिल्ला गोस्वाराका बडाहाकिमले हेरी किनारा लगाई दिनु।

[ख] नगर पञ्चायतका इलाकाभित्र नक्सा पात धरी बरहरू बनाउनुपर्ने ठाउँको जग्गाहरूको हाल अवादी मरी पाऊ भन्ने कसैको दर्खास्त पर्न आएमा बडाहाकिम र नगरपञ्चायतसमेत भई जाँची आवाद गर्न पाउने देखिएकोमा सम्बन्धित विभागमा जाहेर गरी पठाई निकासा ली दिने गर्नुपर्छ।